

Brüssel, 28.9.2017
COM(2017) 555 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Võitlus ebaseadusliku veebisisuga

Veebiplatvormidele suurema vastutuse andmine

1. SISSEJUHATUS

Veebiplatvormid on digitaalses majanduses üks innovatsiooni ja majanduskasvu liikumapanevaid jõude. Tänu neile on tekkinud seninägematu juurdepääs teabele, suhtlusvahenditele ja uutele turuvõimalustele. Eriti märgatavalt on see mõjutanud väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEsid). Ühtlasi on suurema osa internetikasutajate jaoks saanud veebiplatvormidest peamine kanal, mille kaudu ammutatakse teavet ja muud infosisu – olgu siis tegemist otsingumootorite, sotsiaalvõrgustike, mikroblogide jaoks loodud saitide või videojagamisplatvormidega. Platvormide ärimudelite viimase aja areng on toonud kaasa tihedamad seosed kasutajate ja sisu vahel – seda on näha eeskätt suunatud reklaamis. Sellised platvormid ühendavad miljardeid kasutajaid hoomamatu hulga sisu ja teabega¹ ning pakuvad kodanikele ja ettevõtjatele uuenduslikke teenuseid.

Samas saab üles laadida ka ebaseaduslikku sisu, millele on veebis juurdepääs. Sellise sisu suur levik tekitab tõsist muret ning sellele tuleb jõuliselt ja tulemuslikult reageerida. **Mis on ebaseaduslik reaalses maailmas, on seda ka veebis.** Terrorismi õhutamine, ksenofoobia ja rassistlikud väljaütlemised, mis õhutavad avalikult vihkamist ja vägivalda, ning lastepornograafia on ELis ebaseaduslikud. Veebis leidub üha rohkem terroristlike materjale ning sellise sisu levik kujutab endast tõsist ohtu nii turvalisusele ja ohutusele kui ka ohvrite inimväärikusele. Euroopa Liit on neile probleemidele reageerinud mitmesuguste meetmetega². Ebaseadusliku veebisisu avastamine ja kõrvaldamine on teemad, mis nõuavad tänapäeva digitaalses maailmas kiiret reageerimist.

22.–23. juunil 2017 väljendas Euroopa Ülemkogu muret ELis toimunud terrorirünnakute ja veebis leviva terroristliku propaganda pärast ja teatas, et ootab tööstuselt „uute tehnoloogiate ja vahendite väljatöötamist, et parandada **terroriaktide toimepanemist õhutava internetisisu automaatset tuvastamist ja kõrvaldamist. Seda tuleks vajaduse korral täiendada asjakohaste seadusandlike meetmetega ELi tasandil.**“ Sellised üleskutsed jäid kõlama ka G7 ja G20 riikide juhtide hiljutistel tippkohtumistel tehtud avaldustes³. Sama teemat käsitles juunis 2017 oma resolutsioonis veebiplatvormide kohta ka Euroopa Parlament, kes kutsus platvorme üles „*tugevdama meetmeid ebaseadusliku ja kahjuliku infosisu tõkestamiseks*“ ning palus komisjonil esitada ettepanekud nende küsimuste lahendamiseks⁴.

Platvormidel, mis vahendavad infosisu kättesaadavust enamikule internetikasutajatele, lasub oluline ühiskondlik vastutus: nad peavad kaitsma kasutajaid ja laiemalt kogu ühiskonda ning ei tohi lasta kurjategijatel ja teistel veebis rikkumisi toime panevatel isikutel oma teenuseid ära kasutada. Nende loodav avatud digiruum ei tohi muutuda näiteks terrorismi, ebaseadusliku vaenuõhutuse, laste väärkohtlemise või inimkaubanduse kasulavaks ega kohaks, kus ei kehti õigusriigi põhimõte. On ilmselge, et ebaseadusliku infosisu levik veebis võib õõnestada kodanike usaldust digitaalse keskkonna vastu ja sellega seotud kindlustunnet, kuid ühtlasi võib see ohtu seada ka

¹ Iga sekund postitatakse Twitterisse umbes 8000 säutsu, laaditakse Instagrami üles 1000 fotot, tehakse Google'is 60 000 päringut ja vaadatakse YouTube'is 70 000 videot. Vt <http://www.internetlivestats.com/>

² Vt punkt 2.

³ Euroopa Ülemkogu järeldused, ST 8 2017 INIT, 22. ja 23. juuni 2017, G7 Taorminas tehtud avaldus, 26. mai 2017, ja G20 juhtide deklaratsioon, 8. juuli 2017.

⁴ Euroopa Parlamendi 15. juuni 2017. aasta resolutsioon veebiplatvormide kohta (2016/2274(INI)).

platvormikeskkondade ja digitaalse ühtse turu majandusliku arengu. Veebiplatvormide keskne koht ühiskonnas tähendab vastutust ja ühe osana sellest peaksid need platvormid otsustavalt tõhustama oma tegevust kirjeldatud probleemi lahendamiseks.

Võitluses ebaseadusliku veebisuga tuleb kasutada asjakohaseid ja jõulisi kaitsemeetmeid, et tagada mitmesuguste ohtu sattuvate põhiõiguste kaitse. Arvestades, et veebiplatvormide kui teabe juurdepääsu pakkujate olulisus kasvab üha, on just neil selle tasakaalu saavutamisel keskne koht. Euroopa Liidu sees toimuv võitlus ebaseadusliku veebisuga peaks toetuma ELi globaalsele tegevusele ja seda arvesse võtma.

Käesolevas teatises esitatakse kogum suuniseid ja põhimõtteid, mille põhjal saaksid veebiplatvormid koostöös riikide ametiasutuste, liikmesriikide ja muude asjaomaste sidusrühmadega tõhustada võitlust ebaseadusliku veebisuga⁵. Teatisega püütakse kaasa aidata ja hoogu anda heade tavade rakendamisele, et ennetada, avastada ja kõrvaldada ebaseaduslikku infosisu ja blokeerida juurdepääs sellele, et seeläbi tagada sellise sisu tulemuslik kõrvaldamine, suurendada läbipaistvust ja kaitsta veebis põhiõigusi. Samuti püütakse platvormidele selgitada, milles seisneb nende vastutus, kui nad võtavad ennetavaid samme, et avastada või kõrvaldada ebaseaduslikku sisu või blokeerida juurdepääs sellele (nn esmaabimeetmed).

2. TAUST

Euroopa Liit on ebaseadusliku veebisuga võitlemiseks juba võtnud nii siduvaid kui ka mittesiduvaid meetmeid. Poliitiliste meetmete hulgas on direktiiv **laste seksuaalse kuritarvitamise ja laste seksuaalse ärakasutamise ning lapspornoga võitlemise kohta**,⁶ **terrorismivastase võitluse direktiiv**⁷ ning **autoriõiguse**⁸ ja **audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi**⁹ reformide raames kavandatud meetmed.

Kehtivaid ja kavandatud seadusandlikke meetmeid on täiendatud rea mitteseadusandlike meetmetega, nagu internetis **ebaseadusliku vihakõne** vastu võitlemise tegevusjuhend,¹⁰ **ELi internetifoorumi töö**¹¹ seoses **terroristliku propagandaga**, vastastikuse mõistmise memorandum **võltsitud kaupade** internetimüügi kohta,¹² komisjoni teatis **internetis müügiks pakutavate toodete turujärelevalve** kohta,¹³ **toidutarneahelasse kuuluvate toodete** veebimüük, ELi tegevuskava

⁵ Siinkirjutatu põhineb laialdastel avalikel ja suunatud konsultatsioonidel ning sidusrühmadega peetud seminaridel.

⁶ Vt komisjoni hiljutine aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/93/EL (mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust) artiklis 25 osutatud meetmete rakendamise hindamise kohta.

⁷ Terrorismivastase võitluse direktiiv (EL) 2017/541 kohustab liikmesriike võtma vajalikud meetmed, et tagada sellise veebisisu viivitamatu kõrvaldamine, milles kutsutakse üles terroriakti toimepanemisele (artikkel 21). ELi internetifoorumi kontekstis kõrvaldavad platvormid terroristlikku sisu vabatahtlikult Europoli internetisisust teavitamise üksuse (EU IRU) esildiste põhjal.

⁸ COM(2016) 593

⁹ COM(2016) 287

¹⁰ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate_speech_code_of_conduct_en.pdf

¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6243_en.htm

¹² <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2016/EN/3-2016-3724-EN-F1-1.PDF>

¹³ ELT C 250, 1.8.2017.

looduslike liikidega kaubitsemise vastu võitlemiseks,¹⁴ **ebaseaduslike kaubandustavade** direktiivi käsitlevad suunised¹⁵ või ühismeetmed, mida riikide ametiasutused võtavad tarbijakaitsealase koostöö võrgustikus¹⁶. **Lastele parema interneti** loomise Euroopa strateegia¹⁷ on eneseregulatsiooni algatus, mille eesmärk on muuta veebikeskkond laste ja noorte jaoks paremaks, et vähendada riski puutuda kokku näiteks vägivaldse või seksuaalset ärakasutamist kajastava sisuga või küberkiusamisega.

Komisjon rõhutas oma 2016. ja 2017. aasta teatistes,¹⁸ et veebiplatvormid peavad oma tegevuses näitama üles suuremat vastutustunnet ja võtma kogu ELis aktiivsemalt eneseregulatsioonil põhinevaid meetmeid ebaseadusliku sisu kõrvaldamiseks. Peale selle on komisjon lubanud parandada mitmesuguste valdkondlike dialoogide koordineerimist platvormidega ning selgitada välja, kas oleks vaja suuniseid ametliku teavitamise ja meetmete võtmise menetluste kohta. Seda tuleks teha koosmõjus juba käimas olevate dialoogidega ja muudes valdkondades (nt Euroopa julgeoleku tegevuskava alusel või ebaseadusliku vihakõne vallas) alustatud tööga ja ilma neid piiramata.

Hiljutised aruanded mõnede valdkondlike algatuste kohta näitavad, et saavutatud on mõningast edu. Näiteks ebaseaduslike vihkamist õhutavate avalduste kohta näitasid 2017. aasta juuni aruanded, et valimis, mis sisaldas kuue kuu jooksul mõnedes ELi riikides teatatud sisu, oli kõrvaldatud sisu osakaal kasvanud 28 %-lt 59 %-le, kuid eri platvormide lõikes olid tulemused väga erinevad¹⁹. Samal ajavahemikul paranes mõnevõrra ka sisu kõrvaldamise kiirus, kuid 28 % materjalist kõrvaldati siiski alles nädala pärast²⁰. See näitab, et mitteregulatiivsel lähenemisviisil võib olla tulemusi eeskätt siis, kui sellega kaasnevad meetmed, millega tagatakse kõigi asjaomaste ettevõtjate vahelisele koostööle kaasa aitamine. Terroristliku sisu vastu võitleva ELi internetifoorumi raames on alates foorumi loomisest kõrvaldatud umbes 80–90 % sisust, millest Europol on teada andnud²¹. Mis puudutab lastepornograafiat, siis vihjetelefonide süsteemi INHOPE andmetel kõrvaldati juba 2015. aastal 91 % sellisest sisust 72 tunni jooksul ning iga kolmas materjal 24 tunni jooksul²².

Mitmesuguste valdkondlike dialoogide käigus on selgunud, et eri valdkondades on avastamise, identifitseerimise, kõrvaldamise ja uuesti üleslaadimise vältimise menetlustes suuri sarnasusi. Neid tõdemusi on käesolevas teatises arvesse võetud.

ELi tasandil moodustab ebaseadusliku sisu kõrvaldamise üldise õigusraamistiku e-kaubanduse direktiiv,²³ millega on muu hulgas ühtlustatud tingimused, mille korral ei peeta teatavaid

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/WAP_EN_WEB.pdf

¹⁵ SWD(2016)163, 25.5.2016.

¹⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/consumer_protection_cooperation_network/index_en.htm

¹⁷ Teatis COM(2012) 196 (final) „Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia“: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/alliance-better-protect-minors-online>

¹⁸ COM(2016)288 ja COM(2017)228.

¹⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1471_et.htm

²⁰ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=71674

²¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-544_et.htm

²² http://www.inhope.org/Libraries/Annual_reports/INHOPE_Annual_Report_2015.sflb.ashx?download=true

²³ E-kaubanduse direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000.

veebiplatvorme erandkorras vastutavaks ebaseadusliku veebisisu eest, mida nad digitaalsel ühtsel turul majutavad.

Ebaseaduslik sisu võib veebiplatvormides levida eeskätt selliste veebiteenuste kaudu, mis võimaldavad üles laadida kolmandate isikute sisu. Teatavatel tingimustel kohaldatakse selliste veebimajutusteenuste suhtes e-kaubanduse direktiivi²⁴ artiklit 14. Selles artiklis on sätestatud, et veebimajutusteenuse pakkuja²⁵ ei saa pidada vastutavaks kolmanda isiku taotluse põhjal talletatava teabe eest, kui a) tal ei ole tegelikku teavet ebaseadusliku tegevuse või teabe kohta ja kahjutasunõuete osas ei tea ta fakte või asjaolusid, millest ilmneb ebaseaduslik tegevus või teave, või b) sellisest asjaoludest teadlikuks saades kõrvaldab teenuseosutaja kiiresti teabe või tõkestab juurdepääsu sellele. Samas peaks direktiivi alusel „**olema võimalik välja arendada kiired ja usaldusväärsed menetlused, et kõrvaldada ja tõkestada juurdepääs ebaseaduslikule teabele**“²⁶.

Ühtlasi ei või liikmesriigid kehtestada artikli 15 kohaselt „**[artiklis 14] käsitletud teenuste osutajatele üldist kohustust jälgida teavet, mida nad edastavad või talletavad, [või] üldist kohustust otsida ebaseaduslikku tegevust näitavaid fakte ja asjaolusid**“. Samas on direktiivi põhjenduses 47 meenutatud, et see puudutab üksnes üldise iseloomuga jälgimiskohustusi ning ei „**kehti jälgimiskohustuste kohta erijuhtudel ega mõjuta siseriiklike asutuste poolt vastavalt siseriiklikele õigusaktidele antavaid korraldusi**“.

2016. aasta teatise veebiplatvormide kohta lubas komisjon, et säilitab veebiplatvormide tasakaalustatud ja prognoositava vastutuskorra kui peamise õigusraamistiku, mis toetab digitaalsel ühtsel turul digitaalset innovatsiooni.

Käesolevas teatises esitatud suunised ei piira ELi õigustiku kohaldamist ning käsitlevad veebiplatvormide tegevust, eeskätt selliste platvormide pakutavaid veebimajutusteenuseid²⁷ e-kaubanduse direktiivi artikli 14 tähenduses, hõlmates ebaseadusliku sisu kõiki kategooriaid ning võttes sealjuures arvesse asjaolu, et sisu eri liigid võivad eeldada erinevat lähenemist.

Praegu ei kohaldata ELis ebaseadusliku sisu kõrvaldamise suhtes ühtlustatud ja järjekindlat lähenemisi. Küll aga on ELis olemas erinevaid lähenemisi olenevalt liikmesriigist, sisu kategooriast või veebiplatvormi liigist. **Ühtlasem lähenemine muudaks ebaseadusliku sisuga võitlemise tulemuslikumaks.** Sellest oleks kasu ka digitaalse ühtse turu arengu seisukohast ning

²⁴ Tuleb märkida, et e-kaubanduse direktiivi alusel võib artiklites 12–14 sätestatud vastutusest vabastamist kohaldada ainult selliste infoühiskonna teenuste pakkujate suhtes, kes vastavad vahendusteenuse osutaja määratlusele (st tegemist on pelga edastajaga, vahemälu või veebimajutusteenuse pakkujaga). Põhjenduses 42 on selgitatud, et vastutusest vabastamine hõlmab vaid selliseid toiminguid, mis on „üksnes tehnilise, automaatse ja passiivse iseloomuga, seega pole infoühiskonna teenuse osutajal edastatava või talletatava teabe kohta teadmisi ega kontrolli selle üle“.

²⁵ Enamik veebiplatvorme pakub oma kasutajate üleslaaditud sisu talletamiseks veebimajutusteenuseid.

²⁶ E-kaubanduse direktiivi põhjendus 40. Juhime tähelepanu sellele, et käesolevas teatises keskendutakse veebimajutusteenuse pakkujatele, mitte pelgalt edastajatele (artikkel 12) või neile, kes pakuvad vahemälu salvestamise teenust (artikkel 13).

²⁷ Veebimajutusteenus on infoühiskonna teenus, mis seisneb teenusesaaja pakutava teabe talletamises. Sellesse kategooriasse võivad kuuluda mitmesugused osalised, alates internetipõhistest kauplemiskohtadest, videojagamisplatvormidest, suhtlusportaalidest, blogimissaitidest ja arvustuste veebisaitidest kuni kasutajate kommentaarideni uudistelehtedel.

ühtlasi vähendaks see veebiplatvormide, kaasa arvatud uute turuletulijate kulusid, mis tulenevad vajadusest järgida paljusid eri õigusnorme.

Tuleb rõhutada, et selle õigusraamistikuga ei määratleta ega ühtlustata seda, milles seisneb sisu ebaseaduslikkus. **See, mis on ebaseaduslik, määratakse kindlaks konkreetsete ELi tasandi õigusaktidega ja liikmesriigi õigusega**²⁸. Terrorismiga seotud materjalide, ebaseaduslike vihkamist õhutavate avalduste või lastepornograafia või inimkaubandusega seotud materjalide olemus ja iseärasused ning nende põhjustatud kahju on hoopis teistsugused kui intellektuaalomandi õiguse või tooteohutuse normide rikkumise, veebis kasutatavate ebaseaduslike kaubandusvõtete või mainet kahjustavate veebitoimingute puhul, kuid kõigi nimetatud ebaseadusliku sisu liikide suhtes kehtib sama õiguslik raamistik, st e-kaubanduse direktiiv. Arvestades, et nimetatud eri liiki sisu *kõrvaldamise protsessis* on märkimisväärseid sarnasusi, siis hõlmab käesolev teatis kogu ebaseadusliku veebisisu diapasooni, **jättes siiski ruumi valdkondlikele erinevustele, kui see peaks olema otstarbekas ja põhjendatud.**

ELis on kohtutel ja riikide pädevatel asutustel, sh õiguskaitseasutustel pädevus esitada süüdistus ja määrata kriminaalkaristus, järgides nõuetekohast menetlust, mis on seotud konkreetse veebis tehtava toiminguga või veebis oleva teabe ebaseadusliku olemusega. Samas on veebiplatvormidel õigus takistada oma taristu ja äritegevuse kasutamist kuritegude sooritamiseks, neil on kohustus kaitsta oma kasutajaid ja takistada ebaseadusliku sisu jõudmist oma platvormi ning enamasti on neil ka tehnilised vahendid, mis võimaldavad sellise sisu kindlaks teha ja kõrvaldada. See on eriti oluline seepärast, et veebiplatvormid on teinud suuri investeeringuid keerukate tehnoloogiate arendamisse, et koguda ennetavalt teavet nende platvormil ringleva teabe ja kasutajate käitumise kohta. Ebaseadusliku sisu kõrvaldamisel on otsuste kiirus küll oluline, kuid samas tuleb rakendada ka piisavaid kaitsemeetmeid. See eeldab tasakaalu avalik-õiguslike ja eraõiguslike asutuste ülesannete vahel.

Seega ei ole käesolevas teatises kirjeldatud suunistes ja põhimõtetes peetud silmas üksnes ebaseadusliku sisu avastamist ja kõrvaldamist, vaid selles käsitletakse ühtlasi probleeme, mis puudutavad *seadusliku* sisu kõrvaldamist, mida nimetatakse vahel ka liigagaraks kõrvaldamiseks ja mis kahjustab sõnavabadust ja meediapluralismi. Seega tuleks kasutusele võtta piisavad kaitsemeetmed ning neid tuleks kohandada vastavalt sellele, millist liiki ebaseadusliku sisuga on tegemist.

Kahtlemata tekitab avalikkusele muret sisu, mis ei pruugi olla ebaseaduslik, kuid mis võib olla kahjulik, näiteks libauudised või alaealistele kahjulik sisu²⁹. Käesolevas teatises keskendutakse siiski **ebaseadusliku sisu** avastamisele ja kõrvaldamisele.

²⁸ ELi õiguses (või tehtud ettepanekutes) on käsitletud selliseid valdkondi nagu terrorismi õhutamine, ebaseaduslikud vihkamist õhutavad avaldused, laste seksuaalne kuritarvitamine, intellektuaalomandi õigused, tooteohutus, toiduainete, tubakatoodete ja võltsitud ravimite pakkumine ja müük, tarbijakaitse-eeskirjad või tooteohutuse meetmed jne. 2016. aastal selgitas komisjon ebaausaid kaubandustavasid käsitlevas direktiivis 2005/29/EÜ veebiplatvormide läbipaistvuse ja ametialase hoolikuse kohustust juhul, kui platvorm tegutseb tarbija suhtes kauplejana.

²⁹ Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi muutmise ettepanekus käsitletakse seda teemat audiovisuaalse sisu kontekstis.

3. EBASEADUSLIKU SISU AVASTAMINE JA SELLEST TEATAMINE

Selle osa eesmärk on kirjeldada, mida peaksid veebiplatvormid, pädevad ametiasutused ja kasutajad tegema, et ebaseaduslikku sisu kiiresti ja tõhusalt avastada.

Veebiplatvormid võivad ebaseadusliku sisu olemasolust saada teada mitmel moel ja eri kanalite kaudu. Teatamine võib toimuda järgmiste kanalite kaudu: i) kohtu määrus või haldusotsus; ii) pädeva ametiasutuse (nt õiguskaitseasutuse), usaldusväärse teavitaja, intellektuaalomandi õiguse omaniku või tavakasutaja teade või iii) platvormi enda uurimine või teadmised.

Lisaks ELi õigusest ja liikmesriigi õigusest tulenevatele õiguslikele kohustustele ja hoolsuskohustusele peaksid veebiplatvormid oma kohustuste täitmisel tagama kasutajatele turvalise veebikeskkonna, mille tingimused ei sobi kuritegelikuks ja muuks ebaseaduslikuks ärakasutamiseks ning millel on kuritegelikule tegevusele ja muudele rikkumistele heidutav ja takistav mõju.

3.1. Kohtud ja pädevad ametiasutused

Kooskõlas ELi ja/või liikmesriikide õigusega võivad riikide kohtud ja teatavatel juhtudel pädevad ametiasutused anda välja veebiplatvormidele suunatud siduvaid määrusi või haldusotsuseid, milles kohustatakse neid kõrvaldama ebaseadusliku sisu või blokeerima juurdepääsu sellele³⁰.

Ebaseadusliku sisu kiire kõrvaldamine on sageli hädavajalik, et piirata sisu edasist levikut ja tekitatavat kahju, ning seetõttu peaks veebiplatvormidel olema võimalik ebaseadusliku veebisisu suhtes võetavate meetmete üle otsustada kiiresti, ilma et nad peaksid sealjuures toetuma kohtu määrusele või haldusotsusele, seda eriti juhul, kui väidetavalt ebaseadusliku sisu on kindlaks teinud ja sellest neile teatanud õiguskaitseasutus. Ühtlasi peaksid veebiplatvormid selles vallas oma ülesandeid täites juurutama piisavad kaitsemeetmed, et tagada kasutajatele õigus tõhusatele õiguskaitsevahenditele.

Seepärast peaks veebiplatvormidel olema vajalikud ressursid, et mõista õigusraamistikku, milles nad tegutsevad. Peale selle peaksid nad vajaduse korral **tegema tihedat koostööd õiguskaitseasutuste ja muude pädevate ametiasutustega**. Eeskätt peaksid nad tagama, et nendega saab kiiresti ja tulemuslikult ühendust võtta, kui on vaja ebaseaduslikku sisu kiiremas korras kõrvaldada või kui peaks tekkima vajadus hoiatada õiguskaitseasutusi internetikuritegevuse ilmingutest³¹. Et vältida topelttööd ja topeltteadete saatmist, mis vähendaksid kõrvaldamisprotsessi tõhusust ja tulemuslikkust, peaksid ka õiguskaitseasutused ja muud pädevad ametiasutused tegema kõik, mis

³⁰ E-kaubanduse direktiivi artikli 14 lõikes 3 on selgitatud, et artikkel 14 „ei mõjuta võimalust, et kohus või haldusasutus nõuab vastavalt liikmesriikide õigussüsteemidele teenuse osutajalt rikkumise lõpetamist või vältimist“. Näiteks intellektuaalomandi õiguskaitse tagamist käsitleva direktiivi 2004/48/EÜ artiklis 11 on sätestatud, et „ilma et see piiraks direktiivi 2001/29/EÜ artikli 8 lõike 3 kohaldamist, tagavad liikmesriigid lisaks, et õiguste valdajad võivad nõuda kohtulikke tõkendeid vahendajate suhtes, kelle teenuseid kasutas kolmas osapool intellektuaalomandi õiguste rikkumisel“.

³¹ E-kaubanduse artikli 15 lõikes 2 on sätestatud, et „[l]iikmesriigid võivad kehtestada infoühiskonna teenuse osutajatele kohustuse kiiresti teatada pädevatele ametivõimudele nende teenuse saajate väidetavalt ebaseaduslikest tegevustest või pakutavast teabest või kohustuse edastada pädevatele asutustele nende taotluse põhjal teavet, mis võimaldab identifitseerida nende teenuse saajaid, kellega teenuseosutajal on talletamise kohta lepingud.“

võimalik, et teha üksteisega koostööd selliste toimivate digitaalsete liideste kindlaksmääramisel, mis hõlbustavad teadete kiiret ja usaldusväärset edastamist, mis tagaks ebaseadusliku sisu tõhusa kindlakstegemise ja sellest teatamise. Sellise koostöö nõuetekohane toimimine eeldab, et platvormid ja ametiasutused loovad kontaktpunktid.

Terroristliku sisuga võitlemiseks³² on Europoli juures loodud ELi internetisisust teavitamise üksus (EU IRU), kus julgeolekueksperdid hindavad terroristlikku sisu ja teatavad sellest veebiplatvormidele (mõnedes liikmesriikides on ka riigisisene IRU).

Veebiplatvormid peaksid **süsteemiliselt parandama koostööd liikmesriikide pädevate ametiasutustega ning liikmesriigid peaksid tagama, et kohtud saavad ebaseaduslikule veebisisule tulemuslikult reageerida; ka ametiasutuste (piiriülene) koostöö peaks olema jõulisem.**

Veebiplatvormid ja õiguskaitseasutused või muud pädevad ametiasutused peaksid ELis nimetama toimivad kontaktpunktid ning määrama vajaduse korral kindlaks nende omavahelist suhtlust hõlbustavad toimivad digitaalsed liidesed.

Samuti julgustatakse platvorme ja õiguskaitseasutusi arendama **tehnilisi liideseid, mis võimaldaksid neil kogu sisu haldamise tsükli käigus teha tõhusamat koostööd.** Selles valdkonnas tulemuslike ja tehniliselt mõistlike lahenduste leidmisel võiks kasuks tulla ka koostöö tehnikainimestega.

3.2. Teated

3.2.1. Usaldusväärsed teavitajad

Ebaseadusliku veebisisu kõrvaldamine toimub kiiremini ja kindlamalt, kui veebiplatvormid panevad paika mehhanismid, et luua eeliskanal teadete esitajate jaoks, kellel on erialased teadmised, et anda teada võimalikust ebaseaduslikust sisust nende veebisaidil. Need on niinimetatud usaldusväärsed teavitajad – spetsialiseerunud üksused, kellel on ebaseadusliku sisu kindlakstegemiseks vajalikud erialased teadmised ja eristruktuurid, mis võimaldavad sellist sisu veebis avastada ja kindlaks teha.

Tavakasutajatega võrreldes võib **usaldusväärsetelt teavitajatelt eeldada erialaste teadmiste rakendamist ja kvaliteetset tööd**, mille tulemuseks peaksid olema kvaliteetsemad teated ja sisu kiirem kõrvaldamine. Veebiplatvorme julgustatakse kasutama usaldusväärsete teavitajate olemasolevaid võrgustikke. Näiteks terroristliku sisu puhul on Europoli internetisisust teavitamise üksusel vajalikud teadmised, et hinnata, kas konkreetne veebisisu on terroristlik või vägivaldse ja äärmusliku sisuga. Üksus kasutab oma teadmisi, et täita lisaks õiguskaitsega seotud ülesannetele ka usaldusväärse teavitaja rolli. Usaldusväärne teavitaja on ka vihjetelefonide süsteem INHOPE, mille kaudu teatatakse lastepornograafiast; vihkamist õhutava sisuga tegelemiseks on olemas kodanikuühiskonna organisatsioonid ja avaliku sektori osalusega organid, mis on spetsialiseerunud ebaseadusliku rassistliku ja ksenofoobse veebisisu tuvastamisele ja sellest teatamisele.

³² Terrorismivastast võitlust käsitleva direktiivi (EL) 2017/541 artikli 5 tähenduses.

Et tagada teadete kõrge kvaliteet ja ebaseadusliku sisu kiirem kõrvaldamine, **võiks tööstus leppida ELi tasandil kokku kriteeriumid, mis põhineksid eeskätt põhiõiguste ja demokraatlike väärtuste austamisel.** Kriteeriumides saab kokku leppida enesereguleerimismehhanismide kaudu või ELi standardimisraamistikku kohaselt ning need määravad, **millisel juhul võib konkreetset üksust pidada usaldusväärseks teavitajaks.** Kriteeriumid peaksid olema piisavalt paindlikud, et võtta arvesse sisu spetsiifika eripära ja usaldusväärse teavitaja ülesandeid. Sellised kriteeriumid võiksid muu hulgas hõlmata sisekoolituste standardeid, protsessistandardeid ja kvaliteedi tagamist, aga ka õiguslikke kaitsemeetmeid seoses sõltumatus, huvide konfliktide, privaatsuse ja isikuandmete kaitsega. Kaitsemeetmed on eriti olulised nende harvade juhtumite puhul, kui platvorm võib sisu kõrvaldada usaldusväärse teavitaja teate põhjal, ilma ise sisu seaduslikkust täiendavalt kontrollimata. Nende harvade juhtude korral võiks olla võimalik usaldusväärseid teavitajaid nende kriteeriumide alusel auditeerida ning nende usaldusväärseuse tõendamiseks võiks välja töötada sertifitseerimiskava. Igal juhul peaksid olemas olema piisavad kaitsemeetmed, et välistada süsteemi kuritarvitamine, nagu on kirjeldatud punktis 4.3.

Pädevatele ametiasutustele tuleks pakkuda võimalust osaleda vajaduse korral usaldusväärsete teavitajate teatamismehhanismis.

Usaldusväärsetelt teavitajatelt saabuvate teadete kõrge kvaliteedi tagamise, ettevõtjate poolt usaldusväärsete teavitajate suhtes võetavate täiendavate meetmete ulatuse ja nende kvaliteedinõuete tagamisega kaasneva koormuse vahel tuleb leida mõistlik tasakaal. Kui usaldusväärsete teavitajate süsteemi kuritarvitatakse kehtivate standardite vastaselt, tuleks usaldusväärse teavitaja eelisseisund ära võtta.

Komisjon **julgustab veebiplatvorme ja usaldusväärseid teavitajaid tegema tihedat koostööd. Platvorm peaks saama usaldusväärsete teavitajate teateid menetleda kiirkorras.** Koostöö peaks võimaldama vastastikku teavet vahetada, et kõrvaldamise protsessi aja jooksul hinnata ja parandada.

Komisjon **uurib eeskätt asjaomaste sidusrühmadega peetavate dialoogide käigus, kas usaldusväärsete teavitajate jaoks oleks võimalik kokku leppida kogu ELi hõlmavad kriteeriumid.**

3.2.2. *Kasutajate esitatud teated*

Et võitlus ebaseadusliku veebisisuga oleks tulemuslik, peaksid tavakasutajad saama veebiplatvormidele ebaseaduslikust sisust märku anda ning neil peaks olema kindlustunne, et põhjendatud teated vaadatakse läbi ja nende põhjal tegutsetakse kiiresti.

Veebiplatvormid peaksid **kasutusele võtma hõlpsasti juurdepääsetava ja kasutajasõbraliku mehhanismi, mis võimaldaks kasutajatel teatada platvormi majutatavast sisust, mida võib pidada ebaseaduslikuks.**

Kui sisu on avalikult kättesaadav, peaks ka selline teatamismehhanism olema üldsusele kättesaadav, ilma et tuleks kasutajana sisse logida. Et parandada võimaliku ebaseadusliku sisu hindamise tõhusust ja täpsust, peaks sellise mehhanismi kaudu saama **teateid esitada lihtsalt ja elektrooniliselt.**

Vastavalt komisjoni ettepanekule audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi läbivaatamise kohta tuleks videojagamisplatvormide pakkujatele näha ette kohustus luua ja hoida käigus mehhanisme, mille

kaudu saaksid kasutajad teatada audiovisuaalsest sisust, mis võib kahjustada alaealiste füüsilist, vaimset või moraalselt arengut, ning sisust, mis sisaldab ülekuutseid vägivallale või vihkamisele.

3.2.3. Teadete kõrge kvaliteedi tagamine

Veebiplatvormid peaksid **looma toimivad mehhanismid, mis hõlbustaksid piisavalt täpsete ja asjakohaselt põhjendatud teadete esitamist**, et platvormid saaksid teha järelmeetmete kohta kiire ja teadliku otsuse. See peaks toetama selliste teadete esitamist, mis sisaldavad teate esitaja **põhjendust** selle kohta, miks on sisu tema arvates ebaseaduslik, ja selget infot võimaliku ebaseadusliku sisu **asukoha** kohta (nt URL).

Sellised teatamismehhanismid peaksid olema nähtavad, hõlpsasti juurdepääsetavad, **kasutajasõbralikud ja kontekstipõhised**. Nende kaudu peaks olema **lihtne esitada teateid** eri liiki sisu kohta, näiteks peaks seal olema võimalus valida loetelust eri põhjuseid, mille tõttu võib sisu pidada ebaseaduslikuks. Kui see on tehniliselt võimalik, võiks mehhanism pakkuda võimalust esitada teade esimesel kokkupuutel asjaomase materjaliga või taaskasutada sisselogimisandmeid.

Sellised piisavalt põhjendatud ja üksikasjalikud teated võimaldavad platvormil kiiresti leida võimaliku ebaseadusliku sisu, hinnata põhjalikult, kas see on ebaseaduslik, ning vajaduse korral kiiresti tegutseda. See, kui üksikasjalikke andmeid on platvormil vaja, et teha kiiresti teadlik otsus, võib suuresti varieeruda olenevalt sisu liigist.

Kui kasutaja teatab enda arvates ebaseaduslikust sisust, **ei peaks ta üldjuhul olema kohustatud ennast identifitseerima**, kui seda teavet ei ole just vaja sisu seaduslikkuse kindlakstegemiseks (nt intellektuaalomandi õiguse omaja kindlakstegemine). Eriti oluline on see siis, kui see võib seada ohtu kasutaja turvalisuse või kui identiteedi avaldamisel võivad olla õiguslikud tagajärjed. Kasutajaid, kes soovivad jääda platvormi ees anonüümseks, tuleks julgustada teateid esitama usaldusväärsete teavitajate kaudu, kui need on olemas.

Teate esitajatel peaks siiski olema võimalik esitada teates oma kontaktandmed vabatahtlikult, et veebiplatvorm saaks küsida lisateavet või informeerida teate esitajat kavandatud järelmeetmetest. Sellisel juhul peaks teate esitaja saama **kättesaamise kohta kinnituse** ja teda tuleks **informeerida teate põhjal võetud meetmetest**.

Tänu kättesaamiskinnitusele ei pea teate esitaja kontrollima, kas tema taotluse põhjal on meetmeid võetud, ning ühtlasi saab seda kasutada kohtulikus või kohtuvälises menetluses tõendusmaterjalina vastavalt selliste menetluste suhtes kohaldatavatele õigusnormidele.

3.3. Veebiplatvormide ennetavad meetmed

3.3.1. Ennetavad meetmed ja vastutusest vabastamine

Arvestades veebiplatvormide rolli olulisust ja nende suutlikkust ning sellega seotud vastutust, peaksid nad **võtma tulemuslikke ennetavaid meetmeid, et avastada ja kõrvaldada** ebaseaduslikku veebisisu, ega tohiks piirduda üksnes saadud teadetele reageerimisega. Kui platvormid selliseid ennetavaid meetmeid ei võta, ei pruugi kahju riski täielik vähendamine olla teatavat liiki ebaseadusliku veebisisu puhul võimalik.

Komisjon leiab, et selliste vabatahtlike ennetavate meetmete võtmine **ei tähenda automaatselt seda, et veebiplatvorm ei saa kasutada vastutusest vabastamist**, mis on ette nähtud e-kaubanduse direktiivi artiklis 14.

Esiteks saavad vastutusest vabastamist kasutada ainult teabe talletamise teenuste (st veebimajutusteenuste) pakkujad, kes vastavad selle direktiivi artiklis 14 sätestatud tingimustele. Selliste teenusepakkujate tegevus seisneb teabe talletamises kolmandate isikute taotluse põhjal ning neil endal **puudub aktiivne roll**, mis annaks neile selle teabe kohta infot või võimaldaks seda kontrollida³³.

Komisjoni 14. septembri 2016. aasta ettepanekus direktiivi kohta, mis käsitleb autoriõigust digitaalsel ühtsel turul, on põhjenduses 38 öeldud sel teemal järgmist: „*Seoses [e-kaubanduse direktiivi] artikliga 14 on vaja kontrollida, kas teenusepakkuja tegutseb aktiivselt, näiteks optimeerides üleslaaditud teoste või muu materjali väljapanekut või tegeledes nende reklaamimisega, olenemata sellest, mis liiki vahendeid selleks kasutatakse.*“

Kohtuasjas L'Oréal vs. eBay täpsustas Euroopa Kohus e-kaubanduse direktiivi artikli 14 kohta, et „üksnes see, et [veebiplatvorm] salvestab oma serveril müügipakkumised, määrab kindlaks oma teenuse kasutustingimused, saab teenuse eest tasu ja annab oma klientidele üldist laadi nõu, [ei saa] tingida seda, et tema suhtes ei kohaldu [e-kaubanduse direktiivi artiklis 14] ette nähtud vastutust puudutavad erandid“³⁴. Küll leidis kohus, et see juhtub siis, kui „selline [veebiplatvorm] osutab seevastu abi, mis seisneb asjaomaste müügipakkumiste esituse optimeerimises või nende edendamises“³⁵.

See viitab sellele, et üksnes asjaolu, et veebiplatvorm võtab oma teenuste pakkumise suhtes teatavaid üldisi meetmeid, ei pruugi tähendada, et tal on oma talletatud konkreetse materjaliga seoses aktiivne roll ja et tema suhtes ei saa selle tõttu kohaldada vastutusest vabastamist. Komisjoni arvates võivad selliste meetmete hulka kuuluda (ja peaksidki sinna kuuluma) ka ennetavad meetmed ebaseadusliku veebisisu avastamiseks ja kõrvaldamiseks, seda eriti juhul, kui neid meetmeid võetakse veebiplatvormi lepingutingimuste kohaldamise raames. See on kooskõlas tasakaaluga, mis tuleb saavutada erinevate huvide vahel ja mida e-kaubanduse direktiiv püüab saavutada³⁶. Seepärast meenutab komisjon, et kiirete ja usaldusväärsete menetluste vastuvõtmine ja rakendamine ebaseadusliku teabe kõrvaldamiseks ja sellele juurdepääsu blokeerimiseks on kõigi asjaosaliste huvides³⁷. Kuigi selles direktiivis välistatakse veebiplatvormide jaoks kohustus tegeleda üldise aktiivse uurimistööga,³⁸ tõdetakse seal ka vabatahtlike meetmete olulisust³⁹.

³³ E-kaubanduse direktiivi põhjendus 42. Vt kohtuasjas Google versus Prantsusmaa 12. juulil 2011 tehtud otsuse punkte 114 ja 120, ning kohtuasjas C-324/09 L'Oréal vs. eBay tehtud otsuse punkti 113.

³⁴ eBay kohtuasjas tehtud otsuse punkt 115.

³⁵ eBay kohtuasjas tehtud otsuse punkt 116.

³⁶ E-kaubanduse direktiivi põhjendus 41.

³⁷ E-kaubanduse direktiivi põhjendus 40.

³⁸ E-kaubanduse direktiivi artikli 15 lõige 1.

³⁹ E-kaubanduse direktiivi põhjendus 40.

Teiseks, vastavalt e-kaubanduse direktiivi artiklile 14 saab selle artikli kohaldamisalasse kuuluv teenusepakkuja kasutada vastutusest vabastamist ainult **kahel tingimusel**: a) tal ei ole tegelikku teavet ebaseadusliku tegevuse või teabe kohta ja kahjutasunõuete osas ei tea ta fakte või asjaolusid, millest ilmneb ebaseaduslik tegevus või teave, või b) sellisest asjaoludest teadlikuks saades kõrvaldab teenuseosutaja kiiresti teabe või tõkestab juurdepääsu sellele.

Euroopa Kohus on selgitanud, et need tingimused hõlmavad „*mis tahes olukorda, kus [veebiplatvorm] saab ühel või teisel moel teada [sellistest faktidest või asjaoludest, mille põhjal kohusetundlik ettevõtja oleks pidanud järeldama, et tegemist on seadusvastasusega]*“ ning et lisaks kolmanda isiku esitatud teatele hõlmab see olukorda, kus platvorm „*avastab omal algatusel tehtud kontrolli käigus ebaseadusliku tegevuse või teabe*“⁴⁰.

Sellest järeldub, et veebiplatvorm võib ebaseadusliku sisu avastamiseks ja kõrvaldamiseks võetud ennetavate meetmete tulemusena saada teada või teadlikuks ebaseaduslikest toimingutest või ebaseaduslikust teabest ning selle tagajärjel ei pruugi vastutusest vabastamine tema kohta enam kehtida vastavalt e-kaubanduse direktiivi artikli 14 lõike 1 punktile a. Sellistel juhtudel on veebiplatvormil endiselt võimalik kiiresti tegutseda ning kõnealune teave kõrvaldada või blokeerida juurdepääs sellele pärast seda, kui ta on saanud sellest teada või teadlikuks. Kui veebiplatvorm seda teeb, kehtib tema suhtes endiselt vastutusest vabastamine vastavalt artikli 14 lõike 1 punktile b. Seega ei tohiks mure selle pärast, et enam ei saa kasutada vastutusest vabastamist, kedagi heidutada ega takistada kohaldamast tulemuslikke vabatahtlikke ennetavaid meetmeid, mille rakendamist käesoleva teatisega püütakse ergutada.

3.3.2. Ebaseadusliku sisu avastamine tehnoloogia abil

Arvestades veebiplatvormide vahendatava materjali mahtu ning teabe töötlemise ja masinintellekti vallas saavutatud tehnoloogilist edu, muutub **automatiseeritud avastamis- ja filtreerimistehnoloogiate kasutamine** ebaseadusliku veebisisu vastu võitlemisel üha olulisemaks tööriistaks. Paljud suured platvormid kasutavad mingil kujul ühildamisalgoritme, mis tuginevad mitmesugustele tehnoloogiatele alates lihtsast metaandmete filtreerimisest ning lõpetades sisu räsamise ja sisu tuvastamist võimaldavate sõrmejälgedega.

E-kaubanduse direktiivis on selgitatud, et vastutust käsitlevad sätted ei ole takistuseks, et arendada ja tõhusalt tööle panna tehnilisi kaitse- ja identifitseerimissüsteeme ning digitaal tehnoloogia abil võimalikuks saavaid tehnilisi järelevalvevahendeid⁴¹. Direktiivis on selgelt välja öeldud ka see, et selliste vahendite kasutamine peab toimuma ELi ja liikmesriigi õiguse normide kohaselt eeskätt selles osas, mis puudutab privaatsust ja isikuandmeid ning seda, et liikmesriigid ei tohi kehtestada üldisi jälgimiskohustusi⁴².

Valdkondlike õigusaktidega saab kehtestada kohustuslikud nõuded, mille kohaselt peavad veebiplatvormid võtma meetmeid näiteks autoriõiguse suhtes, et aidata tagada ebaseadusliku sisu

⁴⁰ eBay kohtuasjas tehtud otsuse punktid 120-121.

⁴¹ E-kaubanduse direktiivi põhjendus 40.

⁴² E-kaubanduse direktiivi põhjendus 40 ja artikli 15 lõige 1.

avastamist ja kõrvaldamist ka siis, kui nende suhtes võib kohaldada e-kaubanduse direktiivi artiklis 14 sätestatud vastutusest vabastamist.

Üldisemalt ergutatakse sellist tehnoloogiat kasutama ja seda arendama eeskätt siis, kui tegemist võib olla tõsise kahjuga, nagu öeldi ka Euroopa Ülemkogu 22. juuni 2017. aasta järeldustes⁴³. Potentsiaalselt seadust rikkuva sisu identifitseerimiseks võib kasutada automatiseeritud vahendeid ja filtreid ning erasektoris ja avalikus sektoris toimivas teadustöös tehakse selliste vahendite arendamisel edusamme. Näiteks autoriõiguse valdkonnas on sisu automaatne tuvastamine olnud tõhus tööriist juba mitu aastat.

Komisjon toetab edasisi teadusuuringuid ja innovatiivset lähenemisviisi, milles minnakse tehnika praegusest tasemest kaugemale, et parandada ebaseadusliku sisu identifitseerimiseks kasutatavate tehniliste vahendite täpsust⁴⁴. Lisaks **kannustab komisjon tööstust tagama, et uuenduslikud lahendused võetakse tulemuslikult kasutusele, sest see võib aidata suurendada automatiseeritud avastamise tõhusust ja tulemuslikkust.**

Tööstuses levinud parima tava kohaselt kasutatakse enamasti automatiseeritud vahendeid, et selekteerida välja vastuoluline sisu, mille üle otsustavad inimeksperdid, kes hindavad vajaduse korral sellise sisu ebaseaduslikkust. Üldiselt on inimeste kaasamise põhimõtte konkreetse sisu ebaseaduslikkuse tuvastamiseks väljatöötatud automatiseeritud protsesside oluline element, seda eriti valdkondades, kus on suur veaprotsent või kus kontekstil on oluline koht.

Komisjon on seisukohal, et ennetavad meetmed, mida e-kaubanduse direktiivi artikli 14 kohaldamisalasse kuuluvad veebiplatvormid võtavad enda majutatava ebaseadusliku sisu avastamiseks ja kõrvaldamiseks (kaasa arvatud see, kui kasutatakse automatiseeritud vahendeid ja vahendeid, mille eesmärk on tagada, et juba kõrvaldatud sisu ei laadita uuesti üles) **ei saa iseenesest olla selle aluseks, et tema suhtes ei kohaldata vastutusest vabastamist.**

Eelkõige ei pruugi selliste meetmete võtmine tähendada, et asjaomasel veebiplatvormil on aktiivne roll, mille tõttu ei saa tema suhtes seda vabastust enam kohaldada. Kui selliste meetmete võtmise tulemusena saab veebiplatvorm teada või teadlikuks ebaseaduslikest toimingutest või ebaseaduslikust teabest, peab ta kiiresti tegutsema, et kõrvaldada kõnealune ebaseaduslik sisu või blokeerida juurdepääs sellele, et ta vastaks jätkuvalt selle erandi kohaldamise tingimustele.

Veebiplatvormid peaksid tegema kõik endast oleneva, et ebaseaduslikku veebisisu ennetavalt avastada, kindlaks teha ja kõrvaldada. Komisjon soovib veebiplatvormidel tungivalt kasutada ebaseadusliku sisu avastamiseks ja kõrvaldamiseks vabatahtlikke ennetavaid meetmeid ning

⁴³ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/22-euco-security-defence/>

⁴⁴ Tööstus on võtnud teaduses ja innovatsioonis suuna analüüsivahendite arendamisele, et paremini mõista loomulikku keelt, suhtlusvõrgustike infokaskaade, teabeallikate identifitseerimist, levikumustreid ja libaidentiteete. Ka komisjon on toetanud sellealast teadus- ja innovatsioonitegevust ning rahastanud projekte, mille eesmärk on töötada välja automaatkontrolli vahendid, millega kontrollida suhtlusvõrgustikes kasutaja loodud sisu tõepärasust. Sellistest vahenditest võib olla abi tekstides, piltides või videotes esineda võivate valede identifitseerimisel ja libauiduste jälitamisel. Samas ei suuda need vahendid sellise sisu ebaseaduslikkust praegu veel kindlaks teha.

tõhustada koostööd ja automatiseeritud avastamistehnoloogiatesse tehtavaid investeeringuid ja nende tehnoloogiate kasutamist.

4. EBASEADUSLIKU SISU KÕRVALDAMINE

On kogu ühiskonna huvides, et **platvormid kõrvaldaksid ebaseadusliku sisu võimalikult kiiresti**. Samas ei tohiks sellise sisu kõrvaldamine **takistada selle aluseks oleva seaduserikkumise eest süüdistuse esitamist või muid sellega seotud järeelmeetmeid**. Selle koha pealt on oluline, et avaliku sektori asutused ja veebiplatvormid jagaksid omavahel tõendusmaterjali. Selle teema kohta kavandatud seadusandlik algatus peaks hõlbustama piiriülest juurdepääsu tõenditele⁴⁵. Ebaseadusliku sisu kõrvaldamine platvormide poolt ei tohiks mõjutada õigusrikkumiste uurimisi või süüdistuste esitamist, mis toimuvad liidu või riigi õiguse kohaselt.

Seadusliku sisu kõrvaldamise riski piiramiseks tuleks kasutada kindlaid kaitsemeetmeid, mida toetab kõrvaldamisprotsessiga seotud vastutuse suurendamise huvides sisuliste läbipaistvuskohustuste kogum.

4.1. Sisu kiire kõrvaldamise tagamine ja kuritegudest õiguskaitseasutustele teatamine

E-kaubanduse direktiivi kohaselt on veebiplatvormid kohustatud ebaseadusliku sisu kõrvaldamiseks kiiresti tegutsema kohe, kui nad on sellisest sisust teada saanud, kui nad soovivad, et vastutusest vabastamine kehtiks nende suhtes ka edaspidi. Praktikas oleneb selle tähendus konkreetsetest asjaoludest, eeskätt ebaseadusliku sisu liigist, teate täpsusest ja potentsiaalselt tekitatud kahjust.

Tegelikkuses on eri liiki sisu puhul konkreetse materjali seaduslikkuse üle otsustamiseks vajaliku kontekstuaalse teabe hulk erinev. Näiteks lastepornograafia ebaseaduslikkuse üle otsustada on lihtsam kui teha kindlaks laimavate väidete ebaseaduslikkus, sest see eeldab tavaliselt väite konteksti hoolikat analüüsimist.

Sisu kiire kõrvaldamine on eriti oluline siis, kui esineb tõsise kahju tekitamise oht, näiteks kui tegemist on üleskutsetega terrorismile, ning sel juhul võidakse kõrvaldamise suhtes kohaldada konkreetseid tähtaegu.

Mõnedes vabatahtlikes menetlustes, näiteks ebaseadusliku vihakõne vastu võitlemise käitumisjuhendis on esitatud materjalide kõrvaldamise soovituslikud tähtajad, mis on selles käitumisjuhendis enamikul juhtudel 24 tundi.

Sisu täiesti automatiseeritud kustutamine või ajutine kõrvaldamine võib olla eriti mõjus ning seda tuleks kasutada siis, kui asjaoludest on üsna selge, et tegemist on ebaseadusliku materjaliga. Seda võiks teha näiteks materjali puhul, mis kõrvaldatakse õiguskaitseasutuse teate peale, või teadaolevalt ebaseadusliku sisu puhul, mis on varem juba kõrvaldatud punktis 4.3 osutatud kaitsemeetmete kohaselt.

⁴⁵ Lisainfo: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-3896097_en ja https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/e-evidence_en.

Kui materjalide kõrvaldamise aluseks on usaldusväärse teavitaja teade, peaks kõrvaldamine toimuma kiiremini tänu teates esitatu kvaliteedile ja täpsusele ning teavitaja usaldusväärsusele.

Kui intellektuaalomandi õiguse rikkumisega võib kaasneda majanduslik kahju, võib sellise rikkumise põhjustatava majandusliku kahju ulatus olla otseselt seotud materjalide kõrvaldamise kiirusega.

Kui platvormid annaksid selgelt aru, kui kaua aega kulub sisu kõrvaldamise taotluste menetlemiseks vastavalt sisu liigile, aitaks see hinnata meetmete võtmise kiirust ja suurendada platvormide aruandekohustust.

Teatavatel juhtudel, eeskätt kui platvormidel on keeruline hinnata konkreetse sisu seaduslikkust ja kui otsus võib olla vastuoluline, võiks olla kasulik, kui nad saaksid **esitada ebaseelge juhtumi kolmandale isikule**, et nõu küsida. Eri liikmesriikides täidavad selliseid ülesandeid eneseregulatsiooniasutused ja pädevad ametiasutused. Veebiplatvormide ja pädevate ametiasutuste tugevdatud koostöö raames toetatakse sellist koostööd väga.

Ühtlasi **peaksid veebiplatvormid teavitama õiguskaitseasutusi** alati, kui nad saavad teada või märkavad tõendeid kuritegudest või muudest süütegudest, et hoiatada asjaomaseid ametiasutusi ja anda neile võimalus sellise sisu loojaid uurida ja vastutusele võtta, või kui kuritegelikud või terroristlikud organisatsioonid kuritarvitavad teenuseid. Teavitamine peaks toimuma kooskõlas kehtivate õigusnormidega, kaasa arvatud määrusega (EL) 2016/679 isikuandmete kaitse kohta⁴⁶. Sama põhimõtet tuleks järgida ka toodete müügi ja pakumise ning kaubandustavade puhul, mis on vastuolus ELi õigusaktidega.

Vajadus teha kuritegude uurimisel ja nende eest süüdistuse esitamisel koostööd õiguskaitseasutustega võib mõningatel juhtudel tuua kaasa selle, et platvormid loobuvad konkreetse ebaseadusliku sisu kõrvaldamisest, kui seda on vaja konkreetse poolelioleva uurimise raames, riigi ametiasutuste range jälgimise all ja kooskõlas riigi kriminaalmenetluse normidega.

Õiguskaitseasutused peaksid saavutama vajaliku suutlikkuse, et võtta selliste teatamiste põhjal asjakohaseid meetmeid⁴⁷. Kontaktpunktide puhul on hea näide parimatest tavadest portaal SIRIUS,⁴⁸ mille Europol lõi, et toetada liikmesriikide terrorismivastaseid uurimisi veebis ning aidata muu hulgas kaasa platvormide ja ELi õiguskaitseasutuste koostööle⁴⁹.

Vastavalt e-kaubanduse direktiivi artiklile 14 peavad ebaseaduslikust sisust teada saanud veebiplatvormid selle kiiresti kõrvaldama, kui nad soovivad enda vastutusest vabastamist. Eriti kiire kõrvaldamine on oluline siis, kui tegemist on ebaseadusliku sisuga, mis võib tekitada tõsist kahju,

⁴⁶ Artikli 6 lõike 1 punkt c koostoimes artikli 6 lõike 4 punktiga.

⁴⁷ E-kaubanduse artikli 15 lõikes 2 on sätestatud, et „[l]iikmesriigid võivad kehtestada infoühiskonna teenuse osutajatele kohustuse kiiresti teatada pädevatele ametivõimudele nende teenuse saajate väidetavalt ebaseaduslikest tegevustest või pakutavast teabest või kohustuse edastada pädevatele asutustele nende taotluse põhjal teavet, mis võimaldab identifitseerida nende teenuse saajaid, kellega teenuseosutajal on talletamise kohta lepingud“.

⁴⁸ Shaping Internet Research Investigations Unified System.

⁴⁹ Europol aitab uute ühtsete kontaktpunktide loomisele veelgi kaasa sellega, et korraldab koolitusi nende riikide õiguskaitseasutustele, kus SPOCe pole veel loodud.

näiteks kui tegemist on üleskutsega terrorismile. Eri liiki ebaseadusliku sisu kõrvaldamisele kulunud aja ja kõrvaldamismenetluste kohta tuleks läbipaistvusaruannetes selgelt aru anda.

Komisjon kavatses täiendavalt analüüsida materjalide kõrvaldamise kindlate tähtaegade küsimust.

Ebaseadusliku sisu kõrvaldamise käigus omandatud tõendid kuritegude kohta tuleks edastada õiguskaitseasutustele, eeldusel et see on kooskõlas eeskätt määruses (EL) 2016/679 kehtestatud nõuetega, eriti isikuandmete töötlemise õigusliku alusega.

4.2. Läbipaistvuse suurendamine

4.2.1. Veebiplatvormide sisupõhimõtete läbipaistvus

Seda, kas sisu on seaduslik või ebaseaduslik, reguleerivad ELi ja liikmesriikide õigusaktid. Lisaks võivad veebiplatvormid oma kasutustingimustes määratleda konkreetset liiki sisu ebasoovitava või taunitavana.

Veebiplatvormid peaksid avaldama oma üksikasjalikud sisupõhimõtted kasutustingimustes ning edastama need selgelt oma kasutajatele. Kasutustingimustes tuleks lisaks sisu kõrvaldamise või sellele juurdepääsu blokeerimise põhimõtetele määrata kindlaks ka kaitsemeetmed, millega tagatakse, et sisuga seotud meetmed ei too kaasa liigagarat sisu kõrvaldamist. Platvormide üldiste sisukõrvaldamispõhimõtete suurema läbipaistvuse raames tuleks veebiplatvormide kasutustingimustes selgelt sõnastada, kuidas kasutaja saab sisu kõrvaldamise otsuse vaidlustada. See peaks aitama vähendada võimalikku negatiivset mõju kasutajate sõna- ja teabevabadusega seotud põhiõigustele⁵⁰.

Veebiplatvormid peaksid **esitama kasutustingimustes selged, lihtsalt arusaadavad ja piisavalt üksikasjalikud selgitused oma sisupõhimõtete kohta**. See peaks hõlmama ka seda, kuidas käiakse ümber ebaseadusliku sisuga ja sisuga, mis on vastuolus platvormi kasutustingimustega. Kui konkreetset platvormil lubatud sisu suhtes esineb mingeid piiranguid, tuleb need selgelt sõnastada ja kasutajatele edastada. Selgitused peaksid hõlmama ka menetlusi, mis on kehtestatud sisu kõrvaldamise otsuste vaidlustamiseks, seda ka juhul, kui kõrvaldamise aluseks on usaldusväärse teavitaja teade.

4.2.2. Teavitamise ja meetmete võtmise menetluste läbipaistvus

Läbipaistvusaruannetes tuleks muu hulgas käsitleda platvormi sisuhalduspõhimõtete kohaldamise tulemusi.

Veebiplatvormide **avaldatavad läbipaistvusaruanded** peaksid sisaldama piisavalt üksikasjalikku teavet saadud teadete arvu ja liigi ning võetud meetmete kohta, aga ka teadete menetlemiseks kulunud aja ja teate allika kohta⁵¹. Peale selle peaksid need aruanded sisaldama teavet võimalike

⁵⁰ Kui tegemist on isikuandmete töötlemisega, peavad platvormid tagama läbipaistvad privaatsuspõhimõtted vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artiklile 12.

⁵¹ Aruanded enda korraldatud uurimiste, üldiste kasutajate teadete, õiguskaitseasutuste teadete jms kohta.

vastuväidete ja neile järgnenud reaktsioonide kohta. Komisjon julgustab avaldama seda teavet korrapäraselt ja vähemalt kord aastas.

Läbipaistvusaruandeid oleks mõistlik digitaalse ühtse turu piires mõnevõrra **standardida**, võttes sealjuures nõuetekohaselt arvesse sisust tulenevaid erinevusi. See aitaks seiret paremaks muuta, hõlbustaks sellise teabe elektroonilist koondamist ja võimaldaks vältida majutusteenuste piiriülese pakkumise ebavajalikke tõkkeid.

Erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, et selliseid läbipaistvusandmeid saaksid esitada ka väiksemad platvormid ja VKEd. Lisaks peaksid kõik tugitegevused, nt standardimine, tagama, et halduskoormus oleks minimaalne.

Komisjon kavatseb tööstusega peetavate struktureeritud dialoogide käigus veel **uurida, mida saaks** teatamismenetluste ja kõrvaldamissüsteemide ja -tulemuste alaste läbipaistvusaruannete vallas **standardimisega veel muuta**.

4.3. Kaitsemeetmed liigagara sisu kõrvaldamise ja süsteemi kuritarvitamise vastu

Kiire tegutsemine, sealhulgas üleslaadimiste filtreerimine või automatiseeritud avastamine, et tagada ebaseadusliku sisu operatiivne kõrvaldamine, võib mõjutada otsuste täpsust ja tuua kaasa seadusliku sisu kõrvaldamise riski, eriti kui protsessis ei osale inimesi. Seepärast on oluline tagada, et olemas on piisavad kaitsemeetmed ekslikult kõrvaldatud sisu taastamiseks.

4.3.1. Teate vaidlustamine

Üldiselt tuleks sisu pakkujatele **anda võimalus esitada otsuse vaidlustamiseks vastuväide**. Sama peaks kehtima ka automatiseeritud sisu kõrvaldamise korral.

Näiteks vastavalt audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi muutmise ettepaneku artiklile 28a peavad liikmesriigid tagama, et on olemas kaebuste esitamise ja õiguskaitse mehhanismid, et lahendada kasutajate ja videojagamisplatvormi teenuse osutajate vahelised vaidlused, mis puudutavad nende platvormide võetavate asjakohaste meetmete kohaldamist.

Kui vastuväites on esitatud mõistlikud põhjendused, mis annavad alust arvata, et teatatud toiming või teave ei ole ebaseaduslik, **peaks platvormi pakkuja taastama kõrvaldatud sisu ilma põhjendamatu viivitusteta või lubama kasutajal selle uuesti üles laadida, ilma et see piiraks platvormi kasutustingimuste kohaldamist**.

Otsuste vaidlustamise võimalus peaks vähendama seadusliku sisu põhjendamatu kõrvaldamise juhtude arvu ning ühtlasi võib see pakkuda dokumentaalseid tõendeid kohtuvälise vaidluste lahendamise mehhanismi või kohtuliku apellatsioonimenetluse jaoks.

Teatavate asjaolude korral ei ole sisu pakkuja teavitamine ja/või vastuväidete esitamise lubamine otstarbekas, seda eriti juhul, kui see segaks liikmesriikide ametiasutuste uurimisvõimet täitmist, mida on vaja kuritegude ärahoidmiseks, avastamiseks ja nende eest süüdistuse esitamiseks, näiteks lastepornograafia puhul.

Veebiplatvormid peaksid pakkuma vastuväidete esitamiseks lihtsat veebipõhist lahendust. Kui esitatakse vastuväide, peaksid veebiplatvormid vastama ning negatiivse otsuse korral tuleks esitada ka põhjendused. Kui asjaomases liikmesriigis on olemas selline võimalus, tuleks platvorme julgustada kasutama vastuväidete üle peetavate vaidluste lahendamiseks kohtuväliste vaidluste lahendamise asutuste abi.

4.3.2. Pahatahtlike teadete ja vastuväidete vastased meetmed

Võib juhtuda, et teavitamise ja meetmete võtmise menetlusi tahetakse halbade tavade tõttu või pahatahtlikult kuritarvitada⁵². Sellised tavad tuleks jõuliselt hukka mõista, näiteks võiks langetada arvukalt kehtetuid teateid saatnud või palju vastuväiteid saanud teavitaja esitatud teadete prioriteetsuse astet või tühistada tema usaldusväärse teavitaja staatus, lähtudes kindlatest ja läbipaistvatest kriteeriumidest. Neid põhimõtteid tuleks veebiplatvormi kasutustingimustes selgelt kirjeldada ning neid tuleks käsitleda ka veebiplatvormide üldistes läbipaistvusaruannetes, et suurendada aruandekohustust avalikkuse ees. Samasugused meetmed tuleks kehtestada ka kuritarvitavate vastuväidete suhtes.

5. KUIDAS TAKISTADA SEDA, ET EBASEADUSLIK SISU ILMUB VEEBIS UUESTI VÄLJA

Kui ebaseaduslik sisu on avastatud ja maha võetud, ei tohiks see veebi tagasi ilmuda. Süsteemi korralikuks toimimiseks on hädavajalik tõhusalt ja tulemuslikult takistada materjalide uuesti välja ilmumist, lähtudes olemasolevatest headest tavadest ja asjakohastest kaitsemeetmetest. Selleks et takistada teadaoleva ebaseadusliku materjali levikut ühelt platvormilt teisele, peavad veebiteenuste osutajad tegema tihedamat koostööd, pidades sealjuures igati kinni kohaldatavatest konkurentsiõiguse sätetest. Oluline on ka see, et õiguskaitseasutused teeksid tihedamat koostööd väikeste, mitte nii vastupidavate ettevõtjatega, sest kui neid peetakse lihtsamini haavatavaks, võivad nii kurjategijad kui ka muud veebis rikkumisi toime panevad isikud hakata eelistama just nende platvorme.

5.1. Mitmekordsete rikkumiste toimepanijate suhtes võetavad meetmed

Et vältida ebaseadusliku sisu uuesti välja ilmumist, kui kasutajad laadivad rikkuva iseloomuga sisu üles üha uuesti, on paljud veebiplatvormid võtnud korduvate rikkujate suhtes meetmeid, näiteks suletakse kasutaja konto ajutiselt või lõplikult või kasutatakse varikeelustamist⁵³.

Veebiplatvormid peaksid võtma meetmeid, millega saavutatakse olukord, kus kasutajad ei soovi samalaadset ebaseaduslikku sisu korduvalt üles laadida, et seeläbi tõkestada sellise ebaseadusliku sisu levikut.

⁵² Tõendite kohaselt kasutavad sellist teavet konkurendid (*Notice and Takedown in Everyday Practice*, J Urban et al., UC Berkeley, 2016) ning teadete automatiseeritud genereerimise võimalust on kuritarvitatud kunstlikult loodud sisu linkimisega (Google'i läbipaistvusaruanne).

⁵³ Varikeelustamine tähendab kasutaja sellist blokeerimist veebikogukonnas, et kasutaja ise ei märka, et tema konto on keelustatud.

Nii tuleks teha ka siis, kui tegemist on sama rikkujaga ja asjaomane sisu on olemuselt samalaadne ning kui põhjendatud juhul on kasutajat teavitatud tema kohta laekunud teatest ja konto eelseisvast ajutisest või lõplikust sulgemisest. See annaks kasutajale võimaluse otsus vaidlustada ja hõlbustaks meetmete kohtusse kaebamist, kui see on kasutaja ja platvormi vahelise lepingu ja kohaldatava õiguse alusel asjakohane. Ühtlasi peab isikuandmete töötlemine sellistel juhtudel toimuma täielikus kooskõlas asjakohaste andmekaitseenormidega.

Jällegi ei tohiks sisu pakkujale esitada teavet ega teda teavitada, kui see tähendaks sekkumist kuritegude ärahoidmiseks, avastamiseks ja nende eest süüdistuse esitamiseks vajalikesse liikmesriigi uurimisvolitustesse, kui selleks on olemas vajalik õiguslik alus.

5.2. Uuesti üleslaadimise automaatfiltrid

Lisaks punktis 3.3 nimetatud tehnoloogilistele vahenditele, mida kasutatakse võimaliku ebaseadusliku sisu identifitseerimiseks, saab selliseid vahendeid suurema usaldusväärsusega kasutada ka juba ebaseaduslikuks tunnistatud sisu tuvastamiseks ja väljafiltreerimiseks (alaline mahavõtmine). Seepärast julgustab komisjon tungivalt selliseid vahendeid edasi kasutama, tingimusel et otsustega kaasnevad kaitsemeetmed, nagu allpool kirjeldatud pööratavus ja erandid.

Seda põhimõtet järgib ELi internetifoorumi raames välja töötatud räsiandmebaas („Database of Hashes“), mida kasutatakse terroristliku sisu puhul, autoriõiguse valdkonnas ja lastepornograafia puhul, aga ka toodete puhul, mille kohta õiguskaitseasutused on märku andnud, et need on vastuolus kehtivate õigusnormidega. Kuigi sellise tegevusega on saavutatud häid tulemusi, on selle mõjususe edasistest täiustustest, et sisu identifitseerimisel tehtaks vähem vigu ja et otsuste tegemisel oldaks kontekstiteadlikumad. Samuti on vaja kaitsemeetmeid pööratavuse tagamiseks.

Näiteks autoriõiguse valdkonna automatiseeritud sisutuvastuse tavadele tuginedes tunnustas komisjon oma ettepanekus autoriõiguse kohta digitaalsel ühtsel turul selliseid tehnoloogiaid – kui need on otstarbekad ja proportsionaalsed – kui võimalikku vahendit, mille abil saab muu hulgas välistada litsentsimata sisu kättesaadavuse asjaomastes veebiteenustes.

Alalise kõrvaldamise automatiseeritud menetluste puhul peaks olema võimalik teha erandeid lähtuvalt kontekstist või juhul, kui kõrvaldatud sisu muudetakse ja viiakse see vastavusse õigusnõuete või muude nõuetega. Kontekstipõhiste erandite ulatuse ja ajalise raamistiku puhul tuleks võtta arvesse sisu konkreetset laadi ja sellega seotud ohte turvalisusele, aga ka võimalust kõrvaldada selline sisu ajutiselt kuni põhjalikuma hindamiseni.

Komisjon soovib tungivalt jätkata automatiseeritud tehnoloogiate kasutamist ja arendamist, et välistada võimalus, et ebaseaduslik sisu ilmub uuesti veebi.

Kui ebaseadusliku sisu veebi tagasi ilmumise vältimiseks kasutatakse automatiseeritud vahendeid, peaks olema võimalik ekslikke otsuseid tagasi pöörata ning sellise tehnoloogia kasutamist ja tööd tuleks läbipaistval moel kirjeldada platvormi kasutustingimustes.

Kõigil veebiplatvormidel peaks olema juurdepääs andmebaasidele, mida kasutatakse taas veebi ilmunud ebaseadusliku sisu automaatseks ühitamiseks ja identifitseerimiseks, eeldusel et kõik töötlemistoimingud on kooskõlas isikuandmete kaitse ja konkurentsi vallas kohaldatavate

õigusnormidega. Ettevõtete privaatsuspõhimõtted peaksid sisaldama läbipaistvat teavet isikuandmete töötlemise kohta selliste andmebaaside puhul.

Ühtlasi peaksid veebiplatvormid tagama, et nende töövahendid on ajakohased ja võimaldavad kätte saada kogu ebaseadusliku sisu ka siis, kui kurjategijate ja muude veebirikkumistega tegelevate isikute taktika ja käitumine pidevalt muutuvad. Terroristliku sisu puhul kasutatavaid töövahendeid tuleks kohandada, et saada kätte nii uus kui ka vana sisu ning tagada selle sujuv läbivaatamine ja kõrvaldamine. Selline sisu tuleks integreerida platvormidevahelistesse tööriistadesse, nagu eespool nimetatud räsiandmebaas (mida kasutatakse praegu terroristliku sisu puhul). Sellise tehnoloogia arendamine peaks toimuma veebiplatvormide, pädevate ametiasutuste ja muude sidusrühmade, sh kodanikuühiskonna koostöös.

6. KOKKUVÕTE

Veebiplatvormide majutatava ebaseadusliku sisu lisandumine tekitab ühiskonnas tõelist kahju ning seab muu hulgas ohtu kodanike puutumatus, väärikuse ja tervise. Kui jätta selline kahju tähelepanuta, õõnestab see ka usaldust digitaalsete teenuste vastu laiemas plaanis ning lõppkokkuvõttes ka digitaalse ühtse turu vastu, mis on innovatsiooni, majanduskasvu ja töökohtade loomise liikumapanev jõud. Olgugi et sellise sisu loomise ja üleslaadimisega tegelevad kolmandad isikud, lasub veebiplatvormidel üha suurem vastutus kasutajate ja laiemalt kogu ühiskonna ees, sest nende kui teabele ja sisule juurdepääsu kontrollijate üldine mõju ühiskonnas kasvab pidevalt. Seepärast peaksid nad ebaseadusliku sisu väljajuurimisel ja selle taasilmumise takistamisel tegutsema ennetavalt, panema paika toimivad teavitamise ja meetmete võtmise menetlused ning looma kolmandate isikutega (nt usaldusväärsete teavitajatega) suhtlemiseks hästi toimivad liidesed. Eriti oluliseks peaksid nad pidama riikide õiguskaitseasutuste teateid. Kui veebiplatvormid otsustavad, millist sisu tuleks pidada kehtiva õiguse alusel ebaseaduslikuks, tuleks kasutada piisavat kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi.

Käesolev teatis sisaldab suuniseid ning ei muuda seega kohaldatavat õigusraamistikku ega sisalda õiguslikult siduvaid norme. Eeskätt taheti teatisega anda veebiplatvormidele juhiseid selle kohta, kuidas nad saavad täita oma kohust enda majutatava ebaseadusliku sisuga võitlemisel. Samuti tahetakse teatisega laiendada heade menetlustavade kasutamist ebaseadusliku sisu eri vormidele, et edendada platvormide ja pädevate ametiasutuste tihedamat koostööd. Teatises kirjeldatakse Euroopa arusaamist sellest, kuidas veebiplatvormid võiksid ebaseadusliku sisuga võidelda. Omavahel tuleks ühendada ühelt poolt vajadus ebaseadusliku sisu kiire ja tõhusa kõrvaldamise ning kuritegude ennetamise ja nende eest süüdistuse esitamise järele ja teiselt poolt sõnavabaduse tagamine veebis. Suunised täiendavad ja toetavad pooleliolevaid valdkondlikke dialooge.

Erilist tähelepanu tuleks pöörata selle tagamisele, et kirjeldatud menetlusi saaksid kasutada ka väiksemad veebiplatvormid – käesoleva teatise mitme elemendi väljatöötamisel on arvesse võetud just nende erivajadusi. Komisjon uurib siiski ka täiendavaid võimalusi, kuidas saaks väiksemaid platvorme suuniste kasutuselevõtmisel toetada.

Digitaalsel ühtsel turul peaks ka eri riikide avaliku võimu tegevus olema ühtsem. Komisjon astub käesoleva teatisega esimese sammu selles suunas, et pakkuda ebaseadusliku sisu kõrvaldamise ühise probleemi lahendamiseks ühiseid tööriistu.

Euroopa Komisjoni president saatis 13. septembril 2017 Euroopa Parlamendi presidendile ja Euroopa Liidu nõukogu eesistujale kavatsusavalduse, et tagada vastastikusel usaldusel põhinev õigusruum ja põhiõigused. Selles avalduses kuulutati välja täiendavad meetmed, mille eesmärk on tagada vihkamist, vägivalda ja terrorismi õhutava ebaseadusliku sisu kiire ja ennetav avastamine ja kõrvaldamine. Käesolev teatis on nende meetmete esimene komponent. Komisjon ootab veebiplatvormidelt lähikuudel kiiret tegutsemist, kaasa arvatud asjaomaste dialoogide raames ja eeskätt terrorismi ja ebaseadusliku viha õhutamise vallas.

Komisjon jätkab teabevahetust ja dialooge veebiplatvormide ja muude asjaomaste sidusrühmadega. Ta jälgib olukorda ja hindab, kas ebaseadusliku veebisisu kiireks ja ennetavaks avastamiseks ja kõrvaldamiseks on vaja täiendavaid meetmeid, sealhulgas näiteks seadusandlikke meetmeid, mis täiendaksid olemasolevat õigusraamistikku. See töö viiakse lõpule 2018. aasta maikuuks.